

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
эдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2024-2025 уку елы) 11 нче сыйныф**

**Уткәрү вакыты- 180 минут
Максималь балл – 55 балл**

I. Тест биремнәре (10 балл).

1. Яшәүнең мәгънәсен әзләүче ялгыз шәхес фажигасе үзәктә яткан модернистик агым (1 балл):

- 1) экзистенциализм
- 2) тәнкыйди реализм
- 3) романтизм

2. Иҗат юнәлеше төшенчәсе (1 балл):

- 1) мәгърифәтчелек реализмы
- 2) модернизм
- 3) экспрессионизм

3. Драматургиянең бер жанр формасы. Уткен интрига, гадәттән тыш эмоциональлек, яхшылык белән явызылыкның кискен каршы куелуы, әхлакый үгет-нәсихәт өстенлек итә, музыка кин қулланыла (1 балл):

- 1) трагедия
- 2) драма
- 3) мелодрама

4. Сюжет элементы (1 балл):

- 1) градация
- 2) хронотоп
- 3) эпилог

5. Ниндидер тарихи вакыйга, хәл, җәмгыяতтәгә тәртип-мөнәсәбәтләр, хаксызлыкларга кагылышлы хис-кичереш сурәтләнгән лирик жанр (2 балл):

Жавап: _____

6. Фатих Хөсни, Муса Жәлил иҗатлары әдәбиятынц кайсы чорына карый (1 балл):

- 1) XX йөз башы әдәбияты
- 2) Сугыштан соңғы еллар әдәбияты
- 3) Бөек Ватан сугышы еллары әдәбияты

7. «Хэят», «Авырган минутларда», «Иртэ төшкэн кар» шигырьләренең авторы (1 балл):

- 1) Муса Жәлил
 - 2) Хәсән Туфан
 - 3) Фатих Кәрим

8. Тыңғысыз жұсанлы, заман жүспеларенә сизгер шағыйрь жәмгышатынен дөрес юлдан үсмәвен, гаделсезлекларне күра, йөрәк әрнуен «Ант» поэмасында шартты, күчерелма мәгънә, эзоп теле мөмкинлекләре ярдәмендә zagылдыра... Шул әсәре, ахыр чиктә, аны гаепләүләргә алып килә. Кем турында сұз бара? (2 балл)

Жавап:

II. Язма жавапка бэйле бирэмнэр (25 балл).

1. Эпик төргө хас үзенчәлекләр, жанрлары. Үзегезнең фикерләрегезнең әсәрләрдән мисаллар нигезендә дәлилләп барыгыз (10 балл).

2. Аяз Гыйләҗев яки Мөхәммәт Мәһдиев ижаты турында ниләр беләсез? Жавабыгызыны, үзегез сайлап алып, бер әдип ижатына бәйле языгыз. Аның нинди әсәрләрен укыганыгыз бар? Узенең әсәрләрендә ул нинди тема-проблемаларны күтәрә? Үзегез укыган бер әсәр яки әсәрләр мисалында аңлатыгыз (10 балл):

3. Муса Жәлилнең «Чәчәкләр» шигыреннән алынган өзектә кулланылған тел-сурәтләү чараларын табып языгыз (5 балл):

*... Сез назлап үбөгөз гөлләрне,
Хушистән күңлегөз ачылсын.
Жири бирде сезгә шат көннәрне,
Йотып тир, кан һәм яшь тамчысын.*

*Балалар, сез гөлләр үзегез,
Чыктыгыз калкып жыр карныннан.
Һәм чәчәк аттыгыз, устегез
Атагыз, агагыз каныннан.*

*Сез безгә шулкадәр кадерле,
Шулкадәр яғымлы, сөйкемле!
Ал таңы алдагы дәвернең
Йөзегездә чагыладыр шикелле.*

Чәчәкләр, үсегез, чәчәкләр,
Дәрт биреп безнең шат қүңелгә.
Сезгә бу шатлыklар, рәхәтләр
Бит жиңеп алынган гомергә

III. Әдәби әсәргә анализ (10 балл).

**Фатих Кәрим
Ант**

Юлбасарлар таптый жиребезне,
Ватан сугышына мин китәм.
Менә – балам. Син әнкәсе аның,
Балабызыны тотып ант итәм.

Синең өчен, шуши балам өчен,
Нәселем өчен, Туган ил өчен,
Мылтық тотып баскан жиремнән
Бер адым да артка чигенмәм...

Бәлки, соңғы тапкыр – күрештек,
Кочаклаштық, озак үбештек.
Сизә бала, карый күзләремә:
«Сакла безне!» – ди ул қүңеленнән,
Ана күкрәгеннән суырып алган
Сөт тамчысы алсу иренендә.

Шуши балам өчен, синең өчен,
Нәселем өчен, Туган ил өчен,
Мылтық тотып баскан жиремнән
Бер адым да артка чигенмәм.

1. Лирик геройга характеристика бирегез (2 балл).
2. Хис-кичерешне житкерү өчен автор нинди образлардан файдалана?
(2 балл)
3. Әлеге әсәре белән автор укучыларга нинди фикер житкәрә? (2 балл)
4. Әлеге әсәрнең жанрын билгеләгез. Ни өчен шулай дип уйлысыз? (4 балл)

IV. Иҗади бирем (10 балл).

«Онытма син, зур сынаулар / Аша килгэн бу Жинү!»